

باسمه تعالی

سؤالات امتحان نهایی درس: آرایه های ادبی	رشته ی: ادبیات و علوم انسانی	ساعت شروع: ۹ صبح	مدت امتحان: ۹۰ دقیقه
سال سوم آموزش متوسطه	تاریخ امتحان: ۱۳۸۸ / ۶ / ۷		
دانش آموزان و دوتالبیان آزاد سراسر کشور در دوره ی تابستانی (شهریورماه) سال ۱۳۸۸	اداره ی کل سنجش و ارزشیابی تحصیلی	http://aee.medu.ir	

ردیف	سؤالات	نمره
۱	هجای سوم واژه ی « تابستان » را با علامت خاص خود بنویسید.	۰/۲۵
۲	با توجه به شعر زیر، به سؤالات پاسخ دهید. مرحبا ای پیک مشتاقان، بده پیغام دوست سر ز مستی برنگیرد تا به صبح روز حشر الف) کدام بیت، « مصرع » است؟ ب) حروف قافیه را بنویسید.	۰/۵
۳	شعر زیر، در قالب « رباعی » سروده شده است یا « دو بیتی »؟ چرا؟ وقت است که در بر آشنایی بزنیم زبان پیش که دست و پا فرو بندد مرگ تا بر گل و سبزه، تکیه جایی بزنیم آخر کم از آن که دست و پای بزنیم	۰/۵
۴	مسعود سعد، شعر زیر را در قالب سروده است. ای کامگار سلطان، انصاف تو به کیهان مسعود شهریار، خورشید نامداری ای اوج چرخ جایت، گیتی ز روی و رایت گشته عیان آندر جهان چون بوستان	۰/۲۵
۵	هر یک از واژه های مشخص شده در بیت زیر، کدام یک از ارکان تشبیه هستند؟ « این عمر به ابر نوبهاران ماند این دیده به سیل کوهساران ماند »	۰/۵
۶	با توجه به مصراع اول بیت زیر، به سؤالات پاسخ دهید. « درون سینه، دلم چو کبوتران بتید الف) « طرفین تشبیه » را مشخص کنید. ب) تشبیه موجود را به صورت یک « تشبیه بلیغ » در آورید.	۱
۷	برای تشبیه زیر، « وجه شبه » مناسب بنویسید. « انسان صادق، همچون آینه است. »	۰/۵
۸	تشبیه موجود در بیت زیر، « مرکب » است یا « مفرد »؟ چرا؟ « صلا یوسف گل شد جهان گیر زلیخای جوان شد عالم پیر »	۰/۷۵
۹	واژه ی « نرگس » را به شکل « استعاره ی مصرحه » در جمله ای به کار ببرید.	۰/۵
۱۰	در کدام بیت، « استعاره ی مکنیه » به کار رفته است؟ دلیل خود را بنویسید. الف) شب، نرم نرم، پای ز جنگل برون نهاد ب) چو دریای خون شد همه دشت و راغ آهسته، دشت و بیشه، نقابی بر او کشید جهان چون شب و تیغ ها چون چراغ	۰/۷۵
	«ادامه ی سؤالات در صفحه ی دوم»	

باسمه تعالی

سؤالات امتحان نهایی درس: آرایه های ادبی	رشته ی: ادبیات و علوم انسانی	ساعت شروع: ۹ صبح	مدت امتحان: ۹۰ دقیقه
سال سوم آموزش متوسطه	تاریخ امتحان: ۱۳۸۸ / ۶ / ۷		
دانش آموزان و داوطلبان آزاد سراسر کشور در دوره ی تابستانی (شهریورماه) سال ۱۳۸۸	اداره ی کل سنجش و ارزشیابی تحصیلی http://aee.medu.ir		

ردیف	سؤالات	نمره
۱۱	مفهوم استعاره ی هر یک از واژه های مشخص شده را بنویسید. «مرا برف باریده بر پر زاغ» «برید و میان را به گیسو ببست» نشاید چو بلبل تماشای باغ به فندق گل و ارغوان را بخت	۰/۵
۱۲	در بیت های زیر، کدام واژه ی مشخص شده، «مجاز» است؟ «قرینه»ی آن را بنویسید. «آفرین جان آفرین پاک را» «کار پاکان را قیاس از خود مگیر» آن که جان بخشید و ایمان خاک را گرچه باشد در نبشتن شیر و شیر	۰/۵
۱۳	در هر یک از موارد زیر، «مجاز» را بیابید و نوع «علاقه» ی آن را بنویسید. الف) این دم شنو که راحت از این دم شود پدید ب) اگر رفت و آثار خیرش نماند نشاید پس مرگش الحمد خواند	۱
۱۴	مفهوم هر یک از کنایه های مشخص شده را بنویسید. الف) هر که در مزرع دل، تخم وفا سبز نکرد ب) ای نصیحت کن ملامت، چند و چند، از دست تو زرد رویی کشد از حاصل خود وقت درو صد گریبان پاره کردم، دستم از دامن بدار	۱
۱۵	کنایه ی «هنوز از دهن بوی شیر آیدش» را برای بیان چه مقصودی به کار می بریم؟	۰/۵
۱۶	در کدام بیت، کاربرد «تتابع اضافات» آشکار است؟ تکرار کدام «واج» آن را پدید آورده است؟ الف) خواب نوشین بامداد رحیل ب) لبخند تو خلاصه ی خوبی هاست باز دارد پیاده را ز سیل لختی بخند، خنده ی گل زیباست	۰/۵
۱۷	در عبارت های زیر، «سجع» ها را بیابید و «نوع» آن ها را مشخص کنید. الف) خبری که دانی دلی بیازارد، تو خاموش تا دیگری بیارد. ب) صیاد، بی روزی ماهی در دجله نگیرد و ماهی بی اجل در خشکی نمیرد.	۱
۱۸	در بیت زیر، آرایه ی «موازنه» وجود دارد یا «ترصیع»؟ چرا؟ «ز گرز تو خورشید گریان شود» «ز تیغ تو بهرام بریان شود»	۱
۱۹	در ابیات زیر، «جناس» ها را تعیین کنید و به طور دقیق نوع هر یک را بنویسید. الف) سرو چمان من چرا میل چمن نمی کند ب) گرم باز آمدی محبوب سیم اندام سنگین دل پ) ای آسمان چو دور ندیمانش دیده ای همدم گل نمی شود یاد سمن نمی کند گل از خارم برآوردی و خار از پای و پای از گل در دور خویش، شکل مدور گرفته ای	۱/۵
۲۰	آیا واژه های «اشارت» و «بشارت» نمونه ی مناسبی برای موسیقایی ترین نوع جناس هستند؟ چرا؟	۰/۵
۲۱	در بیت زیر، کدام واژه ها آرایه ی «جناس» را به وجود می آورند؟ «یاد یاران یار را میمون بود» «خاصه کان لیلی و این مجنون بود»	۰/۵
۲۲	چگونگی کاربرد آرایه ی «تصدیر» را در بیت زیر شرح دهید. «گوش کن پند ای پسر وز بهر دنیا غم مخور» گفتمت چون دُر حدیثی گر توانی داشت گوش	۰/۵
	«ادامه ی سؤالات در صفحه ی سوم»	

باسمه تعالی

سؤالات امتحان نهایی درس: آرایه های ادبی	رشته ی: ادبیات و علوم انسانی	ساعت شروع: ۹ صبح	مدت امتحان: ۹۰ دقیقه
سال سوم آموزش متوسطه		تاریخ امتحان: ۱۳۸۸ / ۶ / ۷	
دانش آموزان و داوطلبان آزاد سراسر کشور در دوره ی تابستانی (شهریورماه) سال ۱۳۸۸		اداره ی کل سنجش و ارزشیابی تحصیلی http://aee.medu.ir	

ردیف	سؤالات	نمره
۲۳	کدام گروه از واژه های زیر، پدید آورنده ی آرایه ی « اشتقاق » هستند؟ دلیل خود را بنویسید. الف) طلعت - طالع ب) عمل - عالم	۰/۵
۲۴	در بیت زیر، آرایه ی « تلمیح » را مشخص کنید، دانسته ی مورد نظر را در یک سطر توضیح دهید. « پدرم روضه ی رضوان به دو گندم بفروخت من چرا ملک جهان را به جوی نفروشم »	۱
۲۵	مولوی در بیت «بهر این فرمود رحمان ای پسر / کل یوم هو فی شأن ای پسر» از کدام آرایه ی معنوی، بهره گرفته است؟ دلیل خود را بنویسید.	۱
۲۶	در بیت زیر، آرایه ی « ایهام » را بیابید و معانی مختلف واژه های که این آرایه را پدید می آورد، بنویسید. « هر کو نکاشت مهر و ز خوبی گلی نجید در رهگذر باد، نگهبان لاله بود »	۱
۲۷	چرا مصراع دوم بیت زیر را نمونه ای از « تناقض » می دانیم؟ « از خلاف آمد عادت بطلب کام که من کسب جمعیت از آن زلف پریشان کردم »	۰/۵
۲۸	در بیت زیر، آرایه ی « حس آمیزی » را بیابید. « سرود مجلس است اکنون، ملک به رقص آرد که شعر حافظ شیرین سخن، ترانه ی توست »	۰/۵
۲۹	در بیت زیر، « نشر » ها را مشخص کنید؛ سپس « نوع لفّ و نشر » را بنویسید. « ای نور چشم مستان، در عین انتظارم چنگی حزین و جامی بنواز یا یگردان »	۰/۵
۳۰	آرایه ی « حسن تعلیل » را در بیت زیر، توضیح دهید. « باران همه بر جای عرق می چکد از ابر پیداست که از روی لطیف تو حیا کرد »	۰/۵
	« موفق باشید »	جمع نمره
		۲۰

باسمه تعالی

راهنمای تصحیح امتحان نهایی درس: آرایه های ادبی	رشته ی: ادبیات و علوم انسانی	تاریخ امتحان: ۱۳۸۸ / ۶ / ۷
سال سوم آموزش متوسطه	اداره ی کل سنجش و ارزشیابی تحصیلی http://aee.medu.ir	
دانش آموزان و داوطلبان آزادسراسر کشور در دوره ی تابستانی (شهریورماه) سال ۱۳۸۸		

ردیف	راهنمای تصحیح	نمره
۱	« — » (۰/۲۵)	۰/۲۵
۲	الف) بیت اول (یا مرحبا ای پیک مشتاقان) (۰/۲۵) ب) «ام» (۰/۲۵)	۰/۵
۳	رباعی (۰/۲۵) با هجای بلند آغاز شده است. (۰/۲۵)	۰/۵
۴	مستزاد (۰/۲۵)	۰/۲۵
۵	ماند: ادات تشبیه (۰/۲۵) دیده: مشبه (۰/۲۵)	۰/۵
۶	الف) مشبه: دلم (یا دل) (۰/۲۵) مشبه به: کبوتران (۰/۲۵) ب) دلم کبوتر است (یا دلم کبوتران است). یا کبوتر دل (کبوتران دل) (ذکر یک مورد کافی است). (۰/۵)	۱
۷	حقیقت گویی (یا صداقت / شفافیت / و یا هر پاسخ مناسب و درست دیگر) (۰/۵)	۰/۵
۸	مفرد (۰/۲۵) چون مشبه به هر تشبیه یک چیز است (یا صفت یا صفاتی که وجه شبه اند از همان یک چیز استنباط می شود). (ذکر یک مورد کافی است). (۰/۵)	۰/۷۵
۹	از نرگشش، اشک فرو ریخت. (یا هر پاسخ درست دیگر) (۰/۵)	۰/۵
۱۰	بیت «الف» (یا بیت «شب، نرم نرم،») (۰/۲۵) چون شاعر به «شب» و یا «دشت و بیشه» شخصیت انسانی و یا جان بخشیده است. (یا هر پاسخ مناسب و درست دیگر) (۰/۵)	۰/۷۵
۱۱	پرزاغ: موی سیاه (یا موی جوانی) (۰/۲۵) فندق: ناخن (۰/۲۵)	۰/۵
۱۲	خاک (۰/۲۵) قرینه: جان بخشید و ایمان (۰/۲۵)	۰/۵
۱۳	الف) دم (۰/۲۵) علاقه: سبینه (۰/۲۵) ب) الحمد (۰/۲۵) علاقه: جزئیته (۰/۲۵)	۱
۱۴	الف) شرمندگی (سرافکندگی، بی نصیب ماندن یا هر پاسخ مشابه دیگر) (۰/۵) ب) رهایم کن (یا هر پاسخ مشابه دیگر) (۰/۵)	۱
۱۵	بی تجربه و یا کودک نشان دادن فرد مورد نظر (یا هر پاسخی نظیر این مفهوم) (۰/۵)	۰/۵
۱۶	بیت «الف» (یا بیت «خواب نوشین») (۰/۲۵) واج «—» (یا مصوت کوتاه «—») (۰/۲۵)	۰/۵
	« ادامه در صفحه ی دوم »	

راهنمای تصحیح امتحان نهایی درس: آرایه های ادبی	رشته ی: ادبیات و علوم انسانی
سال سوم آموزش متوسطه	تاریخ امتحان: ۱۳۸۸ / ۶ / ۷
دانش آموزان و داوطلبان آزادسراسر کشور در دوره ی تابستانی (شهریورماه) سال ۱۳۸۸	اداره ی کل سنجش و ارزشیابی تحصیلی http://ace.medu.ir

ردیف	راهنمای تصحیح	نمره
۱۷	الف) بیازارد، بیارد (۰/۲۵) سجع مطرف (۰/۲۵) ب) نگیرد، نمیرد (۰/۲۵) سجع متوازی (۰/۲۵)	۱
۱۸	موازنه (۰/۵) چون واژه های دو مصراع در تقابل با هم (۰/۲۵) سجع متوازن دارند. (۰/۲۵)	۱
۱۹	الف) چمان، چمن (۰/۲۵) افزایشی (۰/۲۵) (یا چمن و سمن، اختلافی) ب) گل، گل (۰/۲۵) حرکتی (۰/۲۵) پ) دور (۰/۲۵) تام (۰/۲۵)	۱/۵
۲۰	خیر (۰/۲۵) چون در تلفظ و حروف، کاملاً یکسان نیستند یعنی جناس تام ندارند. (یا هر پاسخی نظیر این مفهوم) (۰/۲۵)	۰/۵
۲۱	یاد (۰/۲۵) یار (۰/۲۵)	۰/۵
۲۲	واژه ی «گوش» (۰/۲۵) در آغاز و پایان بیت تکرار شده است. (۰/۲۵)	۰/۵
۲۳	گروه «الف» (۰/۲۵) چون این واژه ها هم ریشه هستند. (۰/۲۵)	۰/۵
۲۴	مصراع اول (یا پدرم روضه ی) (۰/۵) بیت به رانده شدن حضرت آدم (ع) از بهشت، به خاطر خوردن میوه ی ممنوعه اشاره دارد. (یا هر پاسخی نظیر این مفهوم) (۰/۵)	۱
۲۵	تضمین (۰/۵) چون مولوی در مصراع دوم، آیه ای از قرآن آورده است. (۰/۵)	۱
۲۶	لاله (۰/۵) گل لاله (۰/۲۵) چراغی از شیشه یا بلور (۰/۲۵)	۱
۲۷	چون از نظر منطقی چنین امری ممکن نیست (یا وجود جمعیت نقض وجود پریشانی است) (یا هر پاسخی نظیر این مفهوم) (۰/۵)	۰/۵
۲۸	شیرین سخن (۰/۵)	۰/۵
۲۹	بنواز، بگردان (۰/۲۵) نوع لف و نشر: مرثب (۰/۲۵)	۰/۵
۳۰	شاعر، برای باریدن باران علت ادبی و غیر واقعی آورده است و آن شرم و حیای ابر از لطافت معشوق است. (یا هر پاسخی نظیر این مفهوم) (۰/۵)	۰/۵
	«خسته نباشید»	جمع نمره ۲۰